

Hemlöshetarbete med barnfamiljer i osäkra boendeförhållanden 2018

Rapport om projekt med stöd av
statliga hemlöshetsmedel

Författare; Sofia Forsberg
Stadsdelsförvaltning;
Skärholmen

Slutrapport för
Månad, år

Dnr:[Fyll i här]

Utgivare: Socialförvaltningen

Kontaktperson: [Fyll i här]

Innehållsförteckning

1. Sammanfattning	4
2. Bakgrund	4
3. Syfte	5
4. Avgränsning	5
5. Metod och material	6
Bogruppen	6
Utmaningar, framgångsfaktorer & planeringen framåt	6
Forskningscirkel	7
Utbildning i hyresjuridik	7
6. Resultatredovisning	7
Antalet barnfamiljer i osäkra boendeförhållanden	7
Kostnader för barnfamiljer boende på hotell och vandrarhem	9
Barnfamiljer som blivit uppsökta av föräldrarådgivare/bolots/hyresrådgivare	9
Inventering av de hotell/vandrarhem som används till barnfamiljer i osäkra boendeförhållanden	10
Kompensatoriska åtgärder till barn i osäkra boendeförhållanden	10
Att barnfamiljer som sökt stöd av budget- och skuldrådgivare kunnat erbjudas kontakt inom en vecka från ansökan	10
7. Slutsatser och förslag	10
Framgångsfaktorer	10
Utmaningar och arbete som återstår	11
9	

1. Sammanfattning

Under 2018 har Skärholmens stadsdelsförvaltning bedrivit ett intensivt arbete kring hemlöshet. Arbetet har omfattat tre delprojekt som vardera haft tre olika finansieringar, hemlöshetsmedel, kompetensutvecklingsmedel och Lokala utvecklingsmedel. Arbetet har omfattat en utbildningsinsats kring förebyggande hyresjuridik i syfte att öka medarbetarnas kompetens och därmed förebygga avhysningar, en genomförd forskningscirkel med fokus på barnfamiljer i osäkra boendeförhållanden samt inrättandet av en Bo-grupp där bolotsar, föräldrarådgivare, hyresrådgivare och socialsekreterare med särskilt uppdrag att arbeta med barnkonsekvensanalyser arbetat med fokus på barnfamiljer i osäkra boendeförhållanden.

Sammantaget har den stora hemlöshetsatsningen genererat ökad kunskap om en grupp, barnfamiljer i osäkra boendeförhållanden, som av flera anledningar är särskilt angelägen att arbeta med. En av de främsta anledningarna är att barn som växer upp i osäkra boendeförhållanden löper överrisker att själva möta framtida svårigheter att etablera sig på bostadsmarknaden. Förvaltningens forskningscirkel har också bidragit till att lyfta barnens och föräldrarnas egna röster om sin levnadssituation. I både forskningscirkeln och Bogruppen så har kompetenser från olika enheter samlats vilket bidragit till ett erfarenhetsutbyte och etableringen av en samverkan.

2. Bakgrund

Under 2018 har Skärholmens stadsdelsförvaltning genomfört en större satsning rörande hemlöshet, och då särskilt barnfamiljer i osäkra boendeförhållanden. Satsningen grundlades redan 2017 då förvaltningen med stöd av Lokala Utvecklingsmedel genomförde en förstudie, BoKvar. BoKvar fokuserade på det vräkningsförebyggande arbetet. Satsningen under 2018 har finansierats med statliga hemslöshetsmedel, medel från Stockholms stads centrala medelreserv, kompetensutvecklingsmedel och Lokala utvecklingsmedel. I denna rapport redogörs särskilt den satsning som finansierats med hemlöshetsmedel men då satsningarna kompletterat varandra kommer även de andra två delarna redovisas kort. Stockholm stad genomför vartannat år en räkning av antalet hemlösa. Utöver detta kartläggs särskilt antalet barnfamiljer i osäkra boendeförhållanden. I båda dessa räkningar har Skärholmens po-

pulation ökat och antalet barnfamiljer i osäkra boendeförhållanden har ökat med 190% från 2014 till räkningen i januari 2017 (från 22 familjer till 64 stycken). Nästa räkning kommer genomföras i april 2019.

Hemlöshetspopulationen har under senare år förändras och blivit mer mångfacetterad. Fler personer har ingen annan social utsatt-het än just avseende boende, många personer har inte som tidigare avhysts (gjort exit) från bostadsmarknaden, utan man har aldrig lyckats etablera sig på bostadsmarknaden (så kallad entrance). Skärholmen stadsdelsförvaltning har ett välförankrat arbete med personer i hemlöshet som utgår från de verktyg och metoder som Stockholm stad har att arbeta med exempelvis Bostad Först, tak över huvudet garanti, försöks- och träningslägenheter. Förvaltningen oroades dock över de siffror som visade att antalet barnfamiljer i osäkra boendeförhållanden ökade och har främst fokuserat hemlöshetssatsningen 2018 kring den gruppen.

3. Syfte

Att genom de tre delprojekten bedriva ett intensifierat arbete kring hemlöshet. De tre delprojekten ger förhoppningsvis synergieffekter och förstärker varandra. Kort består de tre delprojekten av Projekt 1 (LUM) stärka & utveckla det interna samarbetet inom förvaltningen samt med hyresvärdar. Genomföra en forskningscirkel kring barnfamiljer i osäkra boendeförhållanden.

Projekt 2 (Kompetensutvecklingsmedel) att genomföra en generell kunskapssatsning inom området och utbilda 100 medarbetare i grundläggande hyresjuridik

Projekt 3 (Hemlöshetsmedel från Stockholms stad samt statliga medel) att särskilt uppmärksamma barnfamiljer i osäkra boendeförhållanden och att möta upp deras behov genom att inrätta föräldrarådgivare och BoLotsar (i ansökan kallad Den praktiske utföraren)

4. Avgränsning

Huvudfokus inom projektet har varit barnfamiljer i osäkra boendeförhållanden. Barn i osäkra boendeförhållanden har under 2018 uppmärksammats i flera rapporter bland annat från Rädda Barnen och Röda Korset. Också i forskning kan vi konstatera att barn som lever under osäkra boendeförhållanden är en extra utsatt och sårbar grupp som löper överrisker att själva hamna i hemslöhet som

vuxna – den så kallade hemslöhetscykeln. Genom att arbeta med gruppen barnfamiljer i osäkra boendeförhållanden kan förhoppningsvis ett socialt arv brytas och den framtida hemlösheten minska.

5. Metod och material

Bogruppen

Arbetet kring hemlöshetsmedlen har utgått från den Bogrupp som inrättades inom ramen för projektet. Arbetet i Bogruppen leddes av biträdande enhetschef på Resursenheten & biträdande enhetschef på Enheten för ekonomiskt bistånd. Medlemmar i Bogruppen var projektledare/hyresrådgivare, ytterligare en hyresrådgivare, två bolotsar samt två föräldrarådgivare. Bogruppen träffades en gång per vecka. Vid dessa möten har det gemensamma arbetet utvecklats och följts upp utifrån projektplan. Barnkonsekvensanalyser har genomförts av socialsekreterare med stöd av föräldrarådgivare. Vidare har föräldrarådgivare och bolots besökt åtta hotell och vandrarhem i syfte att bedöma lämpligheten för familjer och sammanställt ett underlag som överlämnats till ledningsgruppen för enheten för ekonomiskt bistånd.

Bogruppen har besökt stadsdelens eget boende Sättragårdsvägen i syfte att erbjuda föräldrarådgivning. Föräldrastödsprogrammet ”Föräldraskap i Sverige” kommer att genomföras på boendet under januari-februari 2019. Föräldrarådgivare har regelbundet funnits på plats på enheten för ekonomiskt bistånd för att erbjuda konsultation till socialsekreterarna. Bogruppen har deltagit i en forskningscirkel kring barn i osäkra boendeförhållanden under hösten 2018. Inom ramen för forskningscirkeln har barn och föräldrar intervjuats kring sina upplevelser av att leva i osäkra boendeförhållanden.

Utmaningar, framgångsfaktorer & planeringen framåt

Utmaningar har varit att hitta gemensamma samarbetsformer för barnkonsekvensanalyser, att skapa förutsättningar för fungerande länknings till föräldrarådgivning samt att sprida kunskap och arbetssätt som skapats inom bogruppen till hela enheten för ekonomiskt bistånd. Framgångsfaktorer har varit kontinuerlig uppföljning av arbetet inom ramen för bogruppens möten. Vidare har gemensam reflektion kring arbetet med målgruppen utifrån gruppmedlemmarnas olika kompetens lett till ett fördjupat samarbete och ökad kunskap.

Under 2019 kommer samarbete kring målgruppen fortsätta inom enheternas ordinarie verksamhet.

Forskningscirkel

Under hösten har en forskningscirkel genomförts. Cirkeln har ledd av fil dr Ulla Beijer som har en gedigen erfarenhet av hemlöshetsforskning. Temat för cirkeln har varit Barnfamiljer i osäkra boendeförhållanden. Kortfattat kan en forskningscirkel sägas bestå av tre delar forskning och teorier, professionens erfarenhet och brukarens synpunkter och upplevelser – stora likheter finns därmed med så kallad Evidensbaserad praktik (EBP). Gruppen som genomfört cirkeln har bestått av en socialsekreterare från barn- och ungdomsenheten, en samhällsvägledare från Medborgarkontoret, två föräldrarådgivare, en socialsekreterare från Enheten för ekonomiskt bistånd med särskilt uppdrag att arbeta med barnkonsekvensanalyser, två hyresrådgivare och en utvecklingsledare. Cirkeldeltagarna har träffats en eftermiddag varannan vecka under hösten, totalt 10 gånger. En bärande del i cirkeln har varit att genomföra intervjuer med barnfamiljer i osäkra boendeförhållanden, såväl barn som föräldrar. En rapport om cirkeln slutsatser författas för närvarande och kommer lanseras på ett seminarium den 6 mars 2019.

Utbildning i hyresjuridik

Vad gäller kompetenssatsningen om grundläggande hyresjuridik så har tre utbildningstillfällen hållits tillsammans med Stockholmshem. Deltagarna har efter genomförd utbildning fått utvärdera tillfället genom en ESmakerenkät. Resultaten från enkäten visar på att utbildningen fallit väl ut och att utbildningen förmedlat kunskap som kan bidra i det vräkningsförebyggande arbetet.

6. Resultatredovisning

Antalet barnfamiljer i osäkra boendeförhållanden

Stockholm stads hemlöshetsräkning

I Stockholm stads hemlöshetsräkning 2018 som genomfördes i september så rapporterade Skärholmen in 53 såsom boende i Skärholmens stadsdelsförvaltning och föräldrar till barn under 18 år. Av dessa 53 uppges 31 personer leva stadigvarande eller växelvis tillsammans med sina minderåriga barn. Det går inte att utifrån denna siffra dra definitiva slutsatser om hur många hushåll det utgör då sammanboende föräldrar rapporterats separat. Det vi

med stor sannolikhet kan anta är att merparten av de 31 personerna är kvinnor då gruppen barnfamiljer i osäkra boendeförhållanden domineras av ensamstående kvinnor med barn. Det är heller inte möjligt att utifrån denna kartläggning få fram hur många barn som är berörda.

Månadsvisa inventeringar av antalet barnfamiljer i osäkra boendeförhållanden

Under 2018 har enheten för ekonomiskt bistånd gjort månadsvisa inventeringar av barnfamiljer i osäkra boendeförhållanden. Siffran har pendlat mellan 60-70 familjer för att i september öka till 80 familjer och siffran har kvarstannat där året ut. Denna ökning har enheten förklarat genom ett antal familjeåterföreningar som skett där ensamkommande ungdomar återförenats med sin familj. Vidare har ett antal familjer som Intro Stockholm haft placerade i Skärholmen aktualiserats på enheten för ekonomiskt bistånd utifrån önskan om stöd med boende. Enheten för ekonomiskt bistånd har också inventerat hur många av dessa familjer som bott på hotell/vandrarhem och den siffran har under året rört sig runt 20 stycken.

Sätragårdsvägens boende för barnfamiljer i osäkra boendeförhållanden

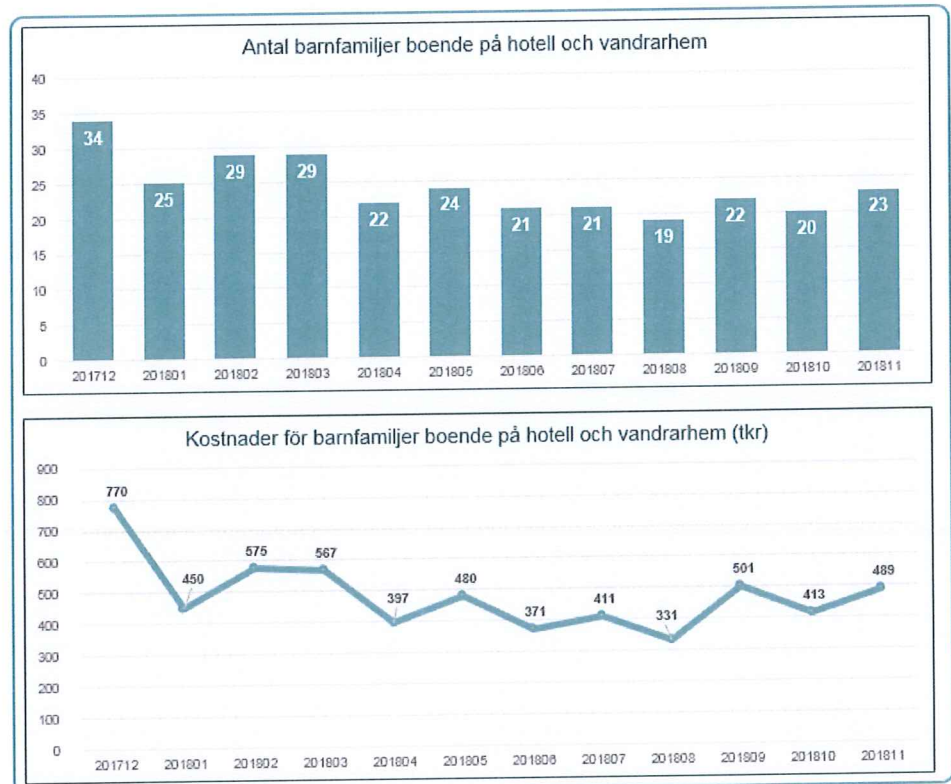
Skärholmens stadsdelsförvaltning driver sedan slutet av 2012 Sätragårdsvägens boende för barnfamiljer i osäkra boendeförhållanden. Boendet omfattar 13 lägenheter. I januari 2018 bodde 27 barn på Sätrgårdsvägen och i december 2018 bodde 22 barn på boendet. Boendetiderna på Sätragårdsvägen har successivt blivit kortare, under 2017 flyttade fyra familjer vidare från boendet, under 2018 flyttade 12 familjer vidare till annat boende.

SHIS

Under 2018 har enheten för ekonomiskt bistånd lotsat 16 familjer vidare till SHIS boende. I dessa 16 familjer finns 37 barn fördelat på 34 barn som bor på heltid och 3 umgängesbarn. Barnfamiljerna som flyttat vidare till boende inom SHIS kommer från Sätrgårdsvägens boende, hotell och vandrarhem men också så kallade svartkontrakt. Vad gäller urvalet av de familjer som får möjlighet att flytta vidare till SHIS så tittar enheten för ekonomiskt bistånd på bland annat faktorer så som höga boendekostnader (för hotell/vandrarhem), kort kötid på Bostadsförmedlingen, hög skuldsättning (i synnerhet tidigare hyresskulder), barnens sociala situation samt huruvida familjen redan har etablerade kontakter i förvaltningen exempelvis på enheten för barn och unga.

I och med etableringen av Bolotsar så lotsas också familjer till andra boendelösningar än i Stockholm stad vilket medfört att SHIS inte längre är den enda möjligheten för dessa familjer.

Kostnader för barnfamiljer boende på hotell och vandrarhem

Barnfamiljer som blivit uppsökta av föräldrarådgivare/bolots/hyresrådgivare

Inga barnfamiljer i osäkra boendeförhållanden har blivit uppsökta av familjerådgivare/bolots/hyresrådgivare i samverkan. Bolotsarna har dock arbetat intensivt med målgruppen för projektet och erbjudit familjerna möjlighet att träffa både hyresrådgivare och/eller föräldrarådgivare. En slutsats som dragits i projektet är att föräldrarna i familjerna är väldigt fokuserade på boendesituationen och har svårt att fokusera på annan hjälp och stöd som till exempel föräldrarådgivare.

Inventering av de hotell/vandrarhem som används till barnfamiljer i osäkra boendeförhållanden

Föräldrarådgivare och bolots har under hösten 2018 besökt åtta hotell och vandrarhem i syfte att bedöma lämpligheten för familjer. Besöken har sammanställts i ett underlag som överlämnats till ledningsgruppen för enheten för ekonomiskt bistånd

Kompensatoriska åtgärder till barn i osäkra boendeförhållanden

Under 2018 har ett antal beslut på enheten för ekonomiskt bistånd fattats med hänvisning till barnperspektivet och som därmed är olika former av kompensatoriska åtgärder.

Exempel på sådana beslut är att enheten omplacerat barnfamiljer till mer kostsamma hotell och vandrarhem utifrån att lindra utsattheten hos barnen. Dessa dyrare boenden har kunnat erbjuda en mer barnsäker miljö. Enheten för ekonomiskt bistånd har också gjort generösare bedömningar om bistånd specifikt till SL-kort och fritidsaktiviteter för barn. Även mer generösa bedömningar avseende beslut om att bevilja kostnad för att stå i bostadskö utanför Stockholm samt att möjliggöra visningar av lägenheter (resekostnader) för att gå på lägenhetsvisningar på annan ort.

Utöver detta är enhetens medarbetare noggranna med att informera vårdnadshavare om möjligheten att söka sommarlovspeng, kollovistelse och sommarjobb. Enheten för ekonomiskt bistånd har också ett gott samarbete med Medborgarkontoret som kan stötta vårdnadshavare med praktiska göromål så som att ställa sig i olika bostadsköer.

Att barnfamiljer som sökt stöd av budget- och skuldrådgivare kunnat erbjudas kontakt inom en vecka från ansökan

Samtliga barnfamiljer som sökt stöd av budget- och skuldrådgivare har fått en tid inom en vecka. I de fåtal fall där någon fått vänta längre är det den enskilde som inte kunnat komma på erbjuden tid.

7. Slutsatser och förslag

Framgångsfaktorer

En tydlig framgångsfaktor har varit att inrätta den så kallade Bo-gruppen där medarbetare från olika enheter samlades och under ledning av två biträdande chefer i dialog utvecklade arbetet. En annan tydlig framgångsfaktor har varit inrättandet av Bolots – en

person som har ett riktat och renodlat uppdrag att jobba med fullt fokus på boendefrågan, ett slags specialistfunktion. Att ha gjort en så tydlig hemlöshetsatsning med särskilt fokus på barnfamiljer i osäkra boendeförhållanden har också gjort att frågan varit högt på agendan på så gott som samtliga enheter. Det i sig, att rikta ljuset mot en fråga och att samla kompetens och tankar kring den gör ofta att utbyte av erfarenheter ökar, grund för samverkan framåt skapas och lärandet om frågan intensifieras

Utmaningar och arbete som återstår

Även om en grund är lagd som kan implementeras i ordinarie verksamhet så återstår en hel del arbete att förvalta det som skapats. Samverkan mellan olika kompetenser så som hyresrådgivare, bolots och föräldrarådgivare behöver utvecklas. Kompensatoriska åtgärderna riktade till barn behöver fortsätta, ett motiveringsarbete för att få föräldrar att tacka ja till det stöd vi erbjuder och regelbundet följa upp boenden ur ett barnrättsperspektiv. Arbetet med att genom barnkonsekvensanalyser i ärenden som rör barnfamiljer i osäkra boendeförhållanden behöver fortsätta för att tydliggöra barnets situation och därmed få underlag för att möjliggöra stöd så som kompensatoriska insatser. Det arbetet planeras att knytas till förvaltningens övergripande arbete med att öka barnrättsperspektivet i samtliga ärenden, ett arbete som utgår från förvaltningens barnrättssamordnare och de barnrättsambassadörer som finns på socialtjänstens samtliga enheter.

8. Bilagor

1. Projektansökan
2. Stockholm stads hemlösheträkning
3. Stockholm stads policy om arbetet med barnfamiljer i osäkra boendeförhållanden

Ansökan om medel för arbete mot hemlöshet (Bilaggs VP, beslutssats ska finnas om att nämnden ansöker om budgetjustering))

Bakgrund

Antalet hemlösa i Skärholmens stadsdelsförvaltning har under perioden 2014 till 2016 ökat med 63 % enligt Stockholms stads hemlöshetsräkning 2016. '

Stadens definition av hemlöshet är:

En hemlös är en person som saknar egen eller förhyrd bostad och som inte bor i något stadigvarande inneboendeförhållande samt är hänvisad till tillfälliga boendialternativ eller är uteliggare.

Till de hemlösa räknas personer som bor på institutioner eller härbärgen och som inte har någon bostad ordnad vid en eventuell utskrivning.

Till de hemlösa räknas också personer som tillfälligt bor hos olika kamrater eller bekanta (max 3 månader).

Däremot räknas inte personer som bor i andra hand eller hos någon anhörig som hemlösa. Inte heller personer som bor i en försökslägenhet.

Antalet barnfamiljer i osäkra boendeförhållanden har under perioden 2014 till 2017 ökat med 190 %.

Stadens definition av barnfamiljer med osäkra boendeförhållanden är:

Familjer eller ensamstående med hemmavarande barn under 18 år som saknar egen eller förhyrd bostad och som inte bor i något stadigvarande andrahands- eller inneboendekontrakt och därför är hänvisade till tillfälliga boendialternativ. Dessutom familjer eller ensamstående med barn som vistas på institutioner, i familjehem eller annan vårdinrättning och inte har någon ordnad bostad vid utskrivning.

I Stockholms stads kartläggning från januari 2017 rörande barnfamiljer i osäkra boendeförhållanden som har kontakt med socialtjänsten framgår att majoriteten av barnfamiljerna (59 %) har saknat stadigvarande boende längre än ett år. Andelen är densamma som 2015.

Mottagningsenheten i Skärholmen har dagligen kontakt med 4-5 personer som uppger sig sakna boende. På Enheten för ekonomiskt bistånd i Skärholmen beviljades i genomsnitt 56 hushåll bistånd till tillfälligt boende på hotell, vandrahem eller härbärke per månad under 2016 och kostnaden uppgår till 691.577:- i snitt/månad under 2016 vilket ger en total årskostnad 2016 på knappt 8,3 miljoner. För en barnfamilj i denna situation kan kostnaden uppgå till mellan 30 000 kr till 40 000 kr i månaden. Kostnaderna för 2017 uppskattas öka ytterligare.

Både Barnombudsmannen och Rädda barnen har rapporterat om barn som uppger att socialtjänsten inte alls uppfyller barnens förväntningar och att deras röster sällan eller aldrig blir hörda. Socialtjänstinspektörernas kvalitetsgranskning 2017, har granskat beaktandet av barnperspektivet samt användandet av barnkonsekvensanalys vid handläggning av ekonomiskt bistånd för barn i familjer med osäkra boendeförhållanden. Granskningen är gjord i Enskede-Årsta- Vantör, Kungsholmen-Norrmalm-Östermalm samt Spånga-Tensta. I endast 27 % av ärendena återfanns en barnkonsekvensanalys, endast i ett fåtal ärenden har det enskilda barnets situation beaktats.

Andelen barnfamiljer som lever under osäkra boendeförhållanden i Stockholms stad till följd av förälders utsatthet för våld i nära relation har ökat med 7% sedan föregående kartläggning. I arbete med stöd till personer som utsatts för våld i nära relation placerar man den våldsutsatta i skyddat boende. När skyddsbehovet upphör finns en risk att personen blir kvar i skyddat boende då man av olika orsaker inte kan återvända till den tidigare bostaden. Skärholmens Relationsvåldsteam har sett över sin placeringsfil de senaste 3 åren och beskriver en allt större svårighet att få igenom förtursansökningar hos bostadsförmedlingen. År 2015 var det 3 ärenden som blev kvarboende på skyddat boende till följd av att inget annat boende gick att ordna, under 2016 hade siffran långsamt stigit till 5 ärende. Att bli kvarboende på ett skyddat boende, inte sällan med barn, är naturligtvis att bli kvar i ett slags utanförskap och något som förhindrar både barn och vuxna att komma vidare i sin rehabiliteringsprocess efter en ofta traumatisk och otrygg tid

Hemlöshetspopulationen är inte en homogen grupp utan förändras över tid och speglar till viss del händelseutvecklingen i omvärlden, förändrade regelverk och lagstiftning. En grupp som tillkommit utifrån de stora flyktingströmmarna är de ensamkommande och nyanlända. I Socialstyrelsens senaste kartläggning från 2011 beskrivs att andelen utrikes födda hemlösa ökar kontinuerligt. I Stockholms stads hemlöshetsräkning var andelen födda utanför Europa 24% medan andelen födda i Sverige var 58%. Hållbarhetskommisionen har under våren 2017 arbetat med en rapport om nyanlända där möjligheten till boende beskrivs som en av grundstenarna för en lyckad etablering och integration.

Hemlösheten är komplex, dels består den av personer som genom avhysning förlorat sitt boende (s.k. exit) men majoriteten av de hemlösa består av individer som inte lyckats etablera sig på bostadsmarknaden (s.k. entrance). Mot bakgrund av den mycket ansträngda bostadsmarknaden i Storstockholm är alla sätt att förhindra enskildas exit från bostadsmarknaden av största vikt då det medför i det närmaste oöverstigliga utmaningar för den enskilde att återetablera sig på bostadsmarknaden. Samtidigt har många individer osäkra boendelösningar vilket i förlängningen skapar social exkludering för individen och ökade kostnader för förvaltningen. För att kunna minska antalet hemlösa personer och personer med osäkra boendeförhållanden krävs en utveckling av nya arbetssätt och metoder inom socialt arbete. I flertalet rapporter beskrivs de omfattande riskfaktorer som finns för barn som lever under osäkra boendeförhållanden. De allra största riskfaktorerna handlar om att stress, kringflyttande och trångboddhet som medför att barnen inte mår med att sköta sin skolgång vilket ofta betraktas som den starkaste skyddsfaktorn vad gäller att bryta en negativ utveckling. Därtill är skolgång en av de skyddsfaktorer som omgivningen, t.ex. i form av socialtjänsten, har möjlighet att påverka genom att skapa tid och utrymmen för läsläsning och lärande.

En jämförelse mellan första halvan av 2016 och 2017 påvisade en ökning med 100 % i antalet inkomna meddelanden om avhysning från Kronofogdemyndigheten (KFM). Statistik över första halvåret 2017 visar att 128 barn direkt eller indirekt (umgängesbarn) levt med avhysningshot. Enligt statistik från KFM verkställs färre avhysningar än tidigare men samma statistik visar att varannan ansökan om avhysning i Stockholms län går till verkställighet. Det är därför oerhört viktigt att arbeta preventivt så att hyresvärdar inte ansöker om avhysning hos Kronofogden.

Sedan 2013 driver Skärholmens SDF Sättagårdsvägens boende. Boendet riktade sig till hemlösa barnfamiljer och ensamstående mödrar utan annan social problematik. Boendet består av 14 lägenheter och för tillfället bor 17 vuxna och 27 barn på Sättagårdsvägen. Familjerna kan bo max 4 år i boendet och under tiden ska de aktivt söka andra boende. Förvaltningens grundtanke var att boendet för barnfamiljer på Sättagård skulle vara under en kortare period, i avvaktan på eget boende. Det har visat sig att omsättningen av familjer är låg då de inte kommer vidare i andra boendalternativ. Detta betyder att familjer i akut hemlöshet som egentligen skulle kunna bo på Sättagård inte kan beviljas plats där utan placeras på varierande lämpliga hotell.

Förvaltningen har hittills tre personer som beviljats boende genom Bostad först, insatsen riktar sig till långvarigt hemlösa personer med komplexa stödbehov och/ eller samsjuklighet till följd av psykisk ohälsa och missbruk. Insatsen är inte beroende av brukarens deltagande i behandling eller den traditionella boendetrappan, förvaltningen upplever svårigheter med att bli tilldelad lägenheter, i dagsläget är det endast Svenska bostäder som samverkar och anvisar lägenheter. Insatsen innebär att brukaren tilldelas en försökslägenhet och en Case Manager, en stödperson som ansvar för samordning och uppföljning av olika insatser en brukare med komplex problematik kan behöva. Målsättningen är kvarboende, normalisering och ökad livskvalitet över tid.

Förvaltningen har ca 70 personer boendes i försöks- och träningslägenheter. Insatsen riktar sig till personer med missbruks-, psykiska eller allvarliga sociala problem då personer i denna målgrupp ofta har svårigheter att få, klara och behålla en egen bostad. Biståndet kan beviljas personer som inte på egen hand blir godkända som förstahandshyresgäster i syfte att förbereda den enskilde att klara ett eget boende. Till insatsen är en boendestödare kopplad. Enbart bostadslöshet utgör ingen grund för att bevilja boende i försöks- eller träningslägenhet utan behovet ska vara i kombination med ovanstående problematik.

I stadsdelen finns 45 kontrakt tecknade med SHIS. Flera av dessa hyresgäster börjar uppnå sin maximala boendetid om de inte löser sin boendesituation kan de komma att söka hjälp hos stadsdelsförvaltningens socialtjänst. Detta gäller de hyresgäster som tecknat kontrakten själva och inte har kontakt med någon stadsdel.

Under slutet av 2016 tillsatte förvaltningen en arbetsgrupp, Bosamverkan, där representeras individ och familjs samtliga enheter för att med gemensamma krafter motverka avhysningar. Bosamverkansgruppen träffas två ggr/månad.

Under 2017 har förvaltningen med finansiering av så kallade Lokala Utvecklingsmedel (LUM) genomfört en förstudie kring det vräkningsförebyggande arbetet, konklusionen är att handläggare måste öka sin kunskap inom hyresjuridik och vräkningsprocess för att uppnå förväntad effekt på det förebyggande arbetet, vidare måste samarbetet med hyresvärdar och bostadsbolag fortsätta att utvecklas och intensifieras. Det har också i linje med andra rapporter framkommit om vikten av att samtala med barn som befinner sig i osäkra boendeförhållanden eller lever med vräkningsshot. För att förhindra och förebygga vräkning och hemlöshet krävs ett kompetent och resolut agerande från socialtjänsten.

Hemöshetsarbete i Skärholmens stadsdelsförvaltning 2018

Skärholmens stadsdelsförvaltning har för avsikt att med start 2018 bedriva ett intensifierat arbete kring hemlöshetsfrågor och vräkningsförebyggande arbete. Detta genom tre olika projekt som sammanfogas till en helhet, detta för att uppnå samsyn och en sammanhållen socialtjänst i en så viktig fråga som boende.

Att ta ett helhetsgrepp om den utmanande och mångfacetterade hemlöshetsfrågan genom de tre projekten har för avsikt att skapa metoder, rutiner och strukturer för hur vi arbetar med boendefrågan på förvaltningen. Målet är en samsyn och en sammanhållen socialtjänst med brukaren i fokus och ett uttalat barnperspektiv med barnkonsekvensanalys som verktyg för att omsätta barnkonventionen i handling och göra barnets bästa tydligt.

Projekt I (Lokala utvecklingsmedel) har för avsikt att stärka och utveckla det interna samarbetet inom förvaltningen och det externa samarbetet med hyresvärdar. I syfte att hitta nya arbetssätt och metoder för problemlösning kommer vi därtill genomföra en forskningscirkel tillsammans med en forskare inom området.

Projekt II (Kompetensutvecklingsmedel) består av en generell kunskapssatsning inom området och förvaltningen kommer utbilda 100 medarbetare i grundläggande hyresjuridik.

Projekt III (Hemlöshetsmedel) Stadsdelen har dels ett högt antal barn som lever i osäkra boendeförhållanden men även ett stort antal barn som lever med avhysningshot, för att synliggöra och uppmärksamma barns situation vid vräkningshot och barn i osäkra boendeförhållande ansöks medel för att möjliggöra tillsättandet av en föräldrarådgivare och en så kallad Praktisk utförare.

Mål

Effektmål

Genom att uppmärksamma och initiera stöd till barn i osäkra boendeförhållanden ökar möjligheten för att den så kallade hemlöshetscykeln bryts och att barn och unga kan växa upp i trygg miljö. Hemlöshetscykel är det cykliska förlopp som ofta drabbar barn under osäkra boendeförhållanden. Barnen har svårt att sköta skolan, slutför inte skolan, har svårt att etablera sig på både bostads- och arbetsmarknad och löper därmed en överrisk att liksom sina föräldrar få osäkra boendeförhållanden eller till och med leva i hemlöshet i vuxen ålder. Förvaltningens kostnader kommer sannolikt initialt att öka men förväntas sjunka på sikt, den stora vinsten är förebyggandet framtida hemlöshet och socialt utanförskap. Föräldrarådgivaren ska i samarbete med hyresrådgivare och bolotsar uppsöka barnfamiljer i osäkra boendeförhållanden. Förväntad effekt är ett minskat antal barn i osäkra boendeförhållanden samt att barnen erbjuds insats om så är nödvändigt. Den praktiska utföraren förväntas bistå brukare med nära och konkret vägledning, med uppdrag och göromål kring boendefrågan som brukaren inte förmår göra på egen hand.

Arbetssätt och metoder

Föräldrarådgivare

Förvaltningen önskar tillsätta en föräldrarådgivare som ska arbeta med besök hos och samtal med vårdnadshavare och barn i osäkra boende förhållande. För varje familj eller

vårdnadshavare med barn som har en osäker boendesituation ska en plan med individuellt anpassade mål och delmål för boendesituationen upprättas. Planen följs upp löpande. Föräldrarådgivaren ska primärt arbeta tillsammans med befintliga bolotsar från ekonomiskt bistånd och samhällsvägsledare för nyanlända som är stationerade på Medborgarkontoret, och sekundärt tillsammans med hyresrådgivaren. Föräldrarådgivaren ska genom samtal med barnen och föräldrarna utröna eventuella behov av kompensatoriska åtgärder i syfte att lindra utsattheten hos de barn som hänvisas till akuta eller kortvariga boendelösningar. Föräldrarådgivaren ska också kunna stötta och ge verktyg till föräldrar som lever under osäkra boendeförhållanden i att förhålla sig till nuläget, mäta med sin föräldraroll samt ge råd om att till skapa studiero.

Kompensatoriska åtgärder

Frågan om kompensatoriska åtgärder bör enligt Stockholms stads socialtjänstinspektörer ingå i mallar och rutiner för att säkerställa att barnets livsvillkor så långt det är möjligt stärks. Mallar och rutiner saknas i dagsläget och om det inte utformas centralt kommer förvaltningen se över möjligheten att påbörja utformningen under projektets gång. De kompensatoriska åtgärderna är individuella utifrån varje enskilt barns behov och förutsättning. Exempel på kompensatoriska åtgärder är bistånd till fritidsaktiviteter, SL-kort, kollovistelse och sommarpeng, detta bl.a. för att stimulera barnens sociala aktiviteter och upprätthållande av kamratrelationer. Barnens vårdnadshavare ska löpande få information om hur ovanstående bistånd söks och ska vid behov få praktisk hjälp med ansökan av sin socialsekreterare. I särskilda fall kan kontaktperson eller kontaktfamilj vara nödvändigt och även här ska praktisk hjälp med att ansöka om detta erbjudas, antingen genom att socialsekreterare gör en direktremiss till barn och ungdomsenheten, eller att föräldrarådgivare hjälper till i kontakt med mottagningsenheten för barn och unga.

Enligt forskning baserad på barn i osäkra boendeförhållanden är barnets skolgång en mycket stark skyddsfaktor och också en faktor som socialtjänsten kan påverka, till skillnad från många andra skydds- och riskfaktorer. Föräldrarådgivaren kommer därför erbjuda vårdnadshavare stöd i att kommunicera med skolan kring familjens situation och hur hemmet och skolan ska kunna samarbeta på bästa sätt utifrån de rådande omständigheterna. För barn i förskoleålder är det viktigt att socialtjänsten underlättar för vårdnadshavare så att barnet kan delta i förskoleverksamhet, detta genom att till exempel se över resväg till och från förskola vid placeringar på hotell eller vandrarhem. Genom att uppmärksamma och ge riktat stöd till de barn som växer upp utan stabilt boende ges möjlighet att bryta hemlöshetscykeln.

Barnkonsekvensanalyser för barnfamiljer som riskerar avhysning eller med osäkra boendeförhållanden

Projektet som helhet genomsyras av ett tydligt barn- och brukarperspektiv med barnkonsekvensanalys som verktyg för att omsätta barnkonventionen i handling och göra barnets bästa tydligt. Med utgångspunkt från socialtjänstinspektörernas granskning 2017 är det tydligt att socialtjänsten över lag måste bli bättre på att beakta det enskilda barnets situation. Regeringen har lämnat förslag om att göra FN:s barnkonvention till svensk lag till lagrådet. Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2020 för att ge rättstillämpande myndigheter god tid på sig att förbereda inför den nya lagen. Förvaltningen kommer att genomföra barnkonsekvensanalyser i samtliga ärenden där barnfamiljer med osäkra boendeförhållanden erbjuds boende genom socialtjänstens försorg.

Dessa analyser kommer vara en värdefull kunskapskälla om barnens situation och stödbehov och kommer att sammanställas och analyseras.

Bolots

Enheten för ekonomiskt bistånd har nyligen omvandlat två befintliga handläggartjänster till bolotsar. Bolotsarnas uppdrag är att kartlägga familjer i osäkra boendeförhållanden, se över dyra placeringar och bevaka bostadsmarknaden. Målet är att brukaren erhåller eget boende genom praktiskt stöd av bolots. Det praktiska stödet i kombination med tillvaratagande och utvecklande av brukarens egna resurser förväntas ge resultat i form av egenhändig införskaffat boende. Bolotsarna ska tillsammans med föräldrarådgivaren besöka de hotell och vandrarhem stadsdelen använder sig av för placering av bostadslösa barnfamiljer. Detta i syfte att rangordna de olika boendena ur barnvänlighetsaspekt för att i den mån det är möjligt se till att barnfamiljer placeras på ett boende som kan upplevas så tryggt som möjligt under rådande omständighet.

Den praktiska utföraren

Förvaltningen har ett önskemål om att kunna tillsätta en stödperson som kan vara brukaren behjälplig med olika göromål som är kopplat till boendefrågan. Det kan till exempel vara att följa med på lägenhetsvisning, hjälpa till att ta fram handlingar till nybesök på enheten för ekonomiskt bistånd. Allt tänkbart stöd som kan vara nödvändigt vid nyanskaffning av bostad men även för de personer som ska avhysas så som ordna med flytt transport, adressändring, säga upp/teckna nytt elavtal/telefon/TV osv. I Stockholm finns ett flertal ideella organisationer som på olika sätt gör insatser för personer i hemlöshet den praktiska utföraren kan ge brukaren stöd i att söka information om vilka organisationer som tillhandahåller vilka insatser. Den praktiska utföraren kan vara brukaren behjälplig tillfälligt under en krisperiod eller avvaktan på mer varaktigt insats i form av till exempel boendestöd eller egna medel.

Hyresrådgivning

Hyresrådgivningen består i dag av en person som ansvarar för samtliga inkomna hyresärenden som avser brukare som inte är aktuell på enheten för ekonomiskt bistånd. Hyresärenden består av hyresskulder, inkassokrav, anmodan gällande bland annat sena hyresinbetalningar, olovlig andrahandsuthyrning, störningar och vanvård samt meddelanden om avhysning från Kronofogden. Hyresrådgivaren undersöker orsak till det bostadsrelaterade problemet och utreder hjälpbehov för att minska risk för verkställighet och för att öka antalet bibehållet boende. Genom ett tidigt agerande förhindras att skuld ökar och risk för att situationen förblir olöst minskar/elimineras. Genom att bedriva ett preventivt arbete inges en ökad möjlighet att individen/familjen kan bo kvar samt att andelen inbokningar till försörjningsstöd med anledning av hyresskulder minimeras.

Förebyggande & reaktivt arbete

Genom att träffa barnfamiljer i osäkraboendeförhållanden, stötta och motivera vårdnadshavare, ge råd och stöd om hur och var man söker bostad, vilka alternativa köer som finns och informera om hur bostadsmarknaden ser ut i olika delar av landet ökar möjligheten att barnet får ett varaktigt och stabilt boende att växa upp i. Samtal med barnen kommer att föras där de får göra sin röst hörd eventuella hjälp- och insatsbehov kommer att identifieras

och vid behov görs en orosanmälan eller en uppmaning om att ansöka om insats via barn och ungdomsenheten. Genom att uppmärksamma barn som bor i osäkraboendeförhållanden ser vi en stor möjlighet att bryta hemlöshetscykeln som på sikt kommer att spara både pengar men framförallt mänskligt lidande och social utsatthet.

Uppsökande arbete/hembesök

Hembesök är ett effektivt sätt att etablera kontakt med personer som av olika anledningar inte går att nå brevlades. Handläggare har positiva erfarenheter av att föra samtal med brukare i den enskildes hem, det är en neutraliserad mark i jämförelse med byråbesök. Beroende på situationen kan det vara lättare för brukaren att ta in information och ta ställning till erbjudet stöd när besöket sker under mindre formella omständigheter.

MI baserat förhållningssätt

För att främja motivation och beteendeförändring kommer MI att användas som metod för att underlätta förändringsprocessen. Samtidigt är det av största vikt att göra brukaren medveten om vilka konsekvenserna blir av att inte uppfylla de krav som framgår i ett hyreskontrakt.

Budget- och skuldrådgivning

Hyresskulder förekommer ofta i kombination med andra skulder. I stadens budget för 2018 lyfts vikten av att barnfamiljer som söker stöd av budget- och skuldrådgivare ska få möjlighet att träffa en sådan inom en vecka. Förvaltningen kommer att utöka antalet budget och skuldrådgivare och därtill prioritera att barnfamiljer erbjuds kontakt inom en vecka.

Casemanagers

Stadsdelen har ett antal utbildade Case managers, insatsen består av en stödperson som samordnar vård och insatser för personer med allvarliga psykiska funktionshinder och/eller beroendeproblematik för att de ska kunna leva ett så självständigt liv som möjligt. Målet är att brukaren ska få stöd i att upprätthålla de kontakter som är nödvändiga för att få vardagen att fungera och för en ökad livskvalité. Insatsen erbjuds till personer som är aktuella för Bostad Först men modellen skulle kunna fungera på barnfamiljer i osäkra boendeförhållanden. Om föräldrarådgivare och praktisk utförare inte skulle vara tillräckligt stöd kan en Case manager i särskilda fall vara aktuellt där behovet av extra samordning finns. Arbetssätt och rutiner kring initiering av insats och definition av målgrupp ska utformas.

Målgrupp

Prioriterade grupper

Barnfamiljer med osäkra boendeförhållanden

Enligt Stockholms stads kartläggning av barnfamiljer som lever under osäkra boendeförhållanden framgår att Skärholmen är den stadsdel som har flest barnfamiljer med osäkert boende. 2014 rapporterades 22 barnfamiljer som 2017 ökat till 64, en ökning med 190 %. Rapporteringen avser barnfamiljer som har kontakt med socialtjänsten, mörkertalet framgår inte, det vill säga barnfamiljer som inte söker stöd av socialtjänsten. Under första halvåret 2017 visar hyresrådgivarens statistik att 128 barn levt med direkt eller indirekt avhysningshot.

Unga vuxna

Avser personer mellan 18-25 år. Unga personer har överlag svårt att uppfylla kraven på bostadsmarknaden bland annat på grund av allt för korta kötider på Bostadsförmedlingen och begränsade ekonomiska förutsättningar. Ett särskilt fokus på unga vuxna som av olika anledningar inte är välkomna hemma, ensamkommande flyktingbarn som fyllt 18 år som inte bor kvar i familjehemsplacering och unga med missbruks problematik och eller psykisk ohälsa.

Personer utsatta för VINR

Barn som upplevt våld mot en förälder kan betraktas som utsatta för psykisk misshandel, varför det är viktigt att de får stöd och skydd utifrån sina behov.

Projektbudget

Specificerat för 2 år. Budgetjustering görs endast för innevarande år.

Kostnader för insatsen i tkr			
<i>Ändamål</i>	<i>2018</i>	<i>2019</i>	
Personal, 2 tjänster	1300	1326	
Arbetsledning	180	184	
Lokaler ca 2X5 kvm	120	120	
IT, telefoni	46	34	
Utrustning	30	0	
Handledning	20	20	
Tolkar	6	6	
Summa	1702	1690	

Roller

Projektet omfattar följande roller:

- Beställare – Stadsdelsdirektören
- Styrgruppens ordförande – Avdelningschef socialtjänst
- Styrgruppsmedlemmar- Berörda enhetschefer och Verksamhetskontroller
- Projektledare – Tillsätts när medel beviljats
- Projektmedarbetare- Föräldrarådgivare, Den Praktiska Utföraren, Bolotsar
- Referensgruppsmedlemmar – Tillsätts när medel beviljats
- Brukarmedverkan.

Intentionen är att insatsen i så hög utsträckning som möjligt ska motsvara de behov målgruppen har. Det är därför av stor vikt att involvera brukare för att i dialog med dem diskutera insatserna. Projektet kommer att tillföras ett brukarråd eller fokusgrupper kommer hållas med föräldrar, ungdomar & barn. Den forskningscirkel om hemlöshet som planeras att genomföras under 2018 kommer att följa projektet och utforska teorier med speciell inriktning på barn och konsekvenser av att leva i osäkra boendeförhållanden. I metoden forskningscirkel ingår att intervjua brukare om det ämne som studeras.

Bemanning

- En föräldrarådgivare på heltid
- En ”Den praktiske utföraren” på heltid

Samverkan kommer därutöver att ske med förvaltningens befintliga bolotsar, samhällsvägledare för nyanlända och med hyresrådgivaren. Dessa personer finansieras inte genom hemlöshetsmedel

Tidplan

Januari 2018 – Mars 2018

Planering av projekt, organisation, arbetssätt och metoder. Tillsätta styrgrupp. Upprätta och godkänna projektplan i styrgrupp. Rekrytering av projektmedarbetare.

April 2018- Juni 2018

Projektarbete påbörja. Styrgruppsmöte och eventuell justering av projektplan.

Juli 2018- september 2018

Fortsatt projektarbete. Kort uppföljningsrapport skrivs om de första månadernas arbete.

Oktober 2018 – December 2018

Projektarbetet fortgår. Styrgruppsmöte. Projektrapport förbereds inför verksamhetsberättelsen 2018

Januari 2019- Mars 2019

Projektarbetet fortgår. Styrgrupps möte med beslut om vilka parametrar som ska uppfyllas för att projektet ska implementeras i ordinarie verksamhet 2020.

April 2019- Juni 2019

Projektarbetet fortgår. Styrgruppsmöte. Analys av kostnader för projektet och tillfälliga boendelösningar finansierade av stadsdelsförvaltningen. Spridning av resultat till resten av staden genom befintliga nätverk inom socialtjänsten.

Juli 2019 – September 2019

Projektarbete fortgår. Styrgruppsmöte med beslut om implementering av arbetssättet i ordinarie verksamhet.

Oktober 2019 – December 2019

Projektarbete fortgår. Avslutande styrgruppsmöte. Planering för implementering eller avslut.

Uppföljning, rapportering och utvärdering

Genom ILS:

- Antal hemlösa i sdf
- Antal barnfamiljer med osäkra boendeförhållanden

- Antal genomförda barnkonsekvensanalyser för barnfamiljer med osäkra boendeförhållanden som erbjuds boende genom socialtjänstens försorg
- Andelen avhysningshot som kommit till förvaltningens kännedom som kunnat avstyras
- Andel barnfamiljer som träffar budget- och skuld inom en vecka
- Kostnader för boendelösningar så som hotell, vandrarhem mm
- Boendetider på hotel/vandrarhem för barnfamiljer i osäkra boendeförhållanden

Förvaltningen kommer att genomföra barnkonsekvensanalyser i samtliga ärenden där barnfamiljer med osäkra boendeförhållanden erbjuds boende genom socialtjänstens försorg. Dessa analyser samt det material som samlas in genom forskningscirkeln kommer vara en värdefull kunskapskälla om barnens situation och stödbehov och kommer att sammanställas och analyseras.

Redovisas i verksamhetsberättelsen 2019 samt 2020. Vid projektets avslut fattas beslut om verksamheten ska fortsätta inom ramen för ordinarie budget.